

Антоніна Нижник

директор компанії
«МЕДКОНСАЛТИНГ»

У нових Ліцензійних умовах провадження господарської діяльності з медичної практики серед інших змін особливу увагу приділено найменуванню закладу охорони здоров'я. Більш того, вперше вимоги щодо найменування прямо висуваються до юридичної особи, що створила заклад охорони здоров'я

Вимоги до найменування закладів охорони здоров'я

У пункті 2.8 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 30 листопада 2012 р. № 981 (далі — Ліцензійні умови), зазначено, що у найменуванні юридичної особи має міститись найменування лише одного із видів закладів охорони здоров'я відповідно до Переліку закладів охорони здоров'я, затвердженого наказом МОЗ України від 28 жовтня 2002 р. № 385, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 12 листопада 2002 р. за № 892/7180 (далі — Перелік).

Використання юридичними особами у своєму найменуванні та найменуванні структурних підрозділів видів закладів охорони здоров'я та їх словосполучень, які не відповідають Переліку, не допускається. Ця вимога Ліцензійних умов була досить скептично сприйнята як ліцензіатами, так і юридичною громадськістю, оскільки з неї досить важко зрозуміти, які саме вимоги ставляться до найменування.

Перша частина пункту 2.8 Ліцензійних умов встановлює тільки вимоги щодо неможливості поєднання в назві двох різних видів закладів.

Тобто вказує на недопустимість назви на кшталт ТОВ «Лікарня-амбулаторія «Ваше здоров'я», оскільки це може ввести в оману пацієнтів щодо виду медичних послуг, які надаються. Однак це не пояснює, чи може юридична особа провадити медичну практику, не маючи в назві жодного найменування виду закладу охорони здоров'я, наприклад, ТОВ «Укр-здравниця». Крім того, не пояснюється, чи може ліцензіат утворювати похідні чи інші іменні позначення закладу охорони здоров'я. Тобто незрозуміло, чи допустимою є для юридичної особи назва ТОВ «Найкраща амбулаторія» або ТОВ «Медична амбулаторія», чи не буде це розцінено як невідповідність назви Переліку.

Саме через цю невизначеність більшість ліцензіатів не вчинили жодних кроків для приведення свого найменування у відповідність з вимогами Ліцензійних умов, а вирішили почекати на майбутні роз'яснення Міністерства охорони здоров'я України.

На сайті МОЗ України 12 червня 2013 р. подано роз'яснення з приводу цього пункту Ліцензійних умов. І хоча ці роз'яснення не повністю висвітлюють питання щодо вимог до найменування юридичної особи, що здійснює медичну практику, однак підкреслюють позицію МОЗ України щодо недопустимості безпідставного використання назв закладів охорони здоров'я в найменуванні:

«Відділ ліцензування медичної практики Міністерства охорони здоров'я України нагадує, що у ряді випадків суб'єкти господарювання вказують у найменуванні закладу охорони здоров'я назву, якій вони не відповідають за своїм статусом. Це певним чином може впливати на підвищення попиту на медичні послуги в таких закладах шляхом введення в оману пацієнтів, у тому числі через незнання відповідних нормативно-правових документів.

Наприклад, дуже часто у найменуванні юридичної особи використовується слово «Клініка», хоча згідно з вимогами Переліку закладів охорони здоров'я, затвердженого наказом МОЗ України від 28 жовтня 2002 р. № 385, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 12 листопада 2002 р. за № 892/7180, клінічним є лікувально-профілактичний заклад охорони здоров'я, який не менш ніж на 50 % використовується для розташування структурних наукових і навчальних підрозділів (кафедри, лабораторії та ін.) вищих медичних навчальних закладів III, IV рівнів акредитації, закладів післядипломної освіти, науково-дослідних інститутів і спільної роботи із забезпечення лікувально-діагностичного процесу, підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації медичних кадрів та проведення і впровадження в практику медичних наукових досліджень.

У найменуванні юридичної особи має міститись найменування лише одного із видів закладів охорони здоров'я відповідно до Переліку закладів охорони здоров'я, затвердженого наказом МОЗ України від 28 жовтня 2002 р. № 385

Надання закладу охорони здоров'я статусу клінічного врегульовано наказом МОЗ України від 14 вересня 1998 р. № 273 «Про надання статусу клінічних закладів лікувально-профілактичним закладам охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, Дніпропетровської, Одеської, Вінницької, Харківської, Київської, Донецької, Запорізької, Тернопільської, Полтавської, Львівської, Волинської, Чернівецької, Херсонської областей та м. Києва».

Для практичного врегулювання цього питання пунктом 2.8 Ліцензійних умов визначено, що у найменуванні юридичної особи повинно міститись найменування лише одного із видів закладів охорони здоров'я відповідно до Переліку.

Зазначені вимоги також пов'язані із змінами в законодавстві, а саме з редакцією статті третьої «Основ законодавства України про охорону здоров'я», в якій визначено, що «заклад охорони здоров'я — це юридична особа будь-якої форми власності та організаційно-правової форми

або її відокремлений підрозділ, основним завданням яких є забезпечення медичного обслуговування населення на основі відповідної ліцензії та професійної діяльності медичних (фармацевтичних) працівників».

Положенням про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженим Указом Президента України від 13 квітня 2011 р. № 467, визначено, що МОЗ України має виключне право затверджувати переліки закладів охорони здоров'я.

Таким чином, відповідно до чинного законодавства юридичні особи або відокремлені структурні підрозділи юридичних осіб, основним завданням яких є забезпечення медичного обслуговування населення, повинні у своєму найменуванні вказувати вид закладу охорони здоров'я згідно із Переліком, затвердженим МОЗ України».

З повним текстом роз'яснення можна ознайомитися на сайті МОЗ України: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/pre_20130612_0.html.

Виходячи з вищезазначеного роз'яснення, зазначення виду закладу охорони здоров'я в найменуванні юридичної особи має відповідати не тільки Переліку, а й структурі, статусу та статутним завданням закладу.

Однак чинне законодавство України, на жаль, містить дуже мало пояснень щодо того, якому саме виду відповідає той чи інший заклад. Зокрема, у Переліку, крім обмежень щодо використання слова «клінічний», містяться визначення таких понять, як амбулаторія, поліклініка, амбулаторія загальної практики — сімейної медицини, лікарня, диспансер, медико-санітарна частина.

Використання юридичними особами у своєму найменуванні та найменуванні структурних підрозділів видів закладів охорони здоров'я та їх словосполучень, які не відповідають Переліку, не допускається

Амбулаторія — амбулаторно-поліклінічний заклад, що надає медичну допомогу хворим з однієї або декількох основних лікарських спеціальностей, **поліклініка** — з багатьох лікарських спеціальностей. Амбулаторія і поліклініка можуть надавати медичну допомогу хворим і вдома.

Амбулаторія загальної практики — сімейної медицини — лікувально-профілактичний заклад, який у межах своєї діяльності забезпечує проведення комплексу профілактичних заходів з попередження і зниження захворюваності, інвалідності і смертності, раннього виявлення захворювань, надає прикріпленому за сімейно-територіальним принципом населенню кваліфіковану первинну лікувально-профілактичну допомогу, здійснює його диспансеризацію та моніторинг за станом здоров'я.

Лікарня — лікувально-профілактичний заклад, призначений для надання стаціонарної медичної допомоги хворим. Лікарня, що надає стаціонарну медичну допомогу хворим з лікарських спеціальностей одного профілю, називається однопрофільною, а з декількох лікарських спеціальностей — багатпрофільною. Однопрофільні лікарняні заклади створюються для надання медичної допомоги населенню певної території (міста, району), спеціалізовані — для надання спеціалізованої медичної допомоги населенню регіону (республіки, області, міста в містах Києві, Севастополі). У своєму складі лікарня може мати поліклініку чи амбулаторію.

Диспансери — лікувально-профілактичні заклади, що надають медичну допомогу населенню з певних груп захворювань та забезпечують диспансеризацію населення. Диспансери можуть мати у своєму складі стаціонар. Диспансери з чисельністю лікарів амбулаторного приймання менше п'яти створюються та функціонувати не можуть.

Медико-санітарною частиною називається міська поліклініка або міська лікарня з поліклінікою, призначені виключно для надання медичної допомоги робітникам промислових підприємств, будівельних організацій, підприємств транспорту. До складу медико-санітарної частини можуть входити й інші заклади охорони здоров'я.

Окремі роз'яснення щодо назв закладів охорони здоров'я можна також знайти в ДБН В.2.2-10-2001 «Будинки і споруди. Заклади охорони здоров'я», затверджених наказом Держбуду України від 4 січня 2001 р. № 2. Так, у додатку В (обов'язковому) «Терміни та визначення» містяться, зокрема, такі пояснення:

Амбулаторія — лікувально-профілактичний заклад, призначений для надання позалікарняної медичної допомоги, який має у своєму складі до п'яти лікарських посад.

Лікарня — лікувально-профілактичний заклад, що надає населенню стаціонарну медичну допомогу.

Лікарня відновлювального лікування — спеціалізована лікарня, призначена для лікування хворих переважно методами фізіотерапії, лікувальної фізкультури, механо- і трудотерапії.

Утім, поки що жоден нормативний документ не надає повного роз'яснення щодо всіх видів закладів охорони здоров'я, зазначених у Переліку. Донині у правовій площині має місце неузгодженість окремих нормативно-правових актів різних міністерств і відомств, що, звісно, ще більше заплутує суб'єкта господарювання.

Згідно з чинним законодавством України вимоги до найменування юридичної особи встановлюються наказом Міністерства юстиції України «Про затвердження Вимог щодо написання найменування юридичної особи або її відокремленого підрозділу» від 5 березня 2012 р. № 368/5 (далі — Вимоги).

У Вимогах прямо зазначається, що в найменуванні юридичних осіб забороняється використання:

- повних чи скорочених найменувань органів державної влади або органів місцевого самоврядування, або похідних від цих найменувань, або історичних державних найменувань, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України, — у найменуваннях юридичних осіб приватного права;
- термінів, аббревіатур, похідних термінів, заборона використання яких передбачена законами України (саме законами, а не наказами міністерств і відомств).

Крім того, у Вимогах містяться обмеження щодо використання слів «державний» та «національний», «банк», «профспілка», «страхова компанія» тощо, але не має жодної згадки щодо найменувань суб'єктів господарювання, які провадять медичну практику.

З огляду на те, що Міністерство охорони здоров'я України має виключне право затверджувати переліки закладів охорони здоров'я, а також розробляти пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України та в установленому порядку вносити їх на розгляд Президентів України та Кабінету Міністрів України (п. 2. ст. 4 Положення про Міністерство охорони здоров'я, затвердженого Указом Президента України від 13 квітня 2011 р. № 467), доцільно було, щоб саме МОЗ України ініціювало внесення змін до вищезазначених Вимог.

Враховуючи, що найменування є одним із важливих питань у діяльності закладу охорони здоров'я будь-якої форми власності, вважаємо за необхідне порадити кожному ліцензіату ретельно вивчити його і визначити, чи відповідає його назва вимогам чинного законодавства України. У разі сумнів радимо звернутися до Міністерства охорони здоров'я України чи Міністерства юстиції України з проханням надати письмове роз'яснення щодо конкретної назви. ■